Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

III Lisätalousarvio, Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto 23.9.2015

Tiivistelmä asiantuntijapuheenvuoroista

- Yksikönpäällikkö Martti Rantala, Varsinais-Suomen ELY-keskus
- Palkkatuen vastaava asiantuntija Pasi Ristilä, Varsinais-Suomen TE-toimisto

Mom. 51 määrärahat ja erityisesti palkkatukimäärärahojen tilanne v. 2015

- Käytettävissä olevan määrärahan taso putosi merkittävästi aiempiin vuosiin verrattuna. Määrärahat vähenivät Varsinais-Suomessa noin 20 % verrattuna edelliseen vuoteen.
- Maan kaikki TE-toimiston ja ELY-keskukset ovat joutuneet sopeutumaan aiempaa huomattavasti niukempiin määrärahoihin. Alue- ja paikallishallinto on ollut yhteydessä ministeriöön määrärahatilanteen ongelmista kuluvan vuoden alusta lähtien. Alueiden määrärahatarvetta kysyttiin työ- ja elinkeinoministeriöstä kesäkuussa, jolloin Varsinais-Suomi arvioi palauttavansa palvelunsa normaalitasolle 15M€:n lisämäärärahalla.
- Uuden ESR-kauden myötä ovat Varsinais-Suomessa te-palveluihin käytettävissä olevat ESR-määrärahat supistuneet murto-osaan aiemmasta, joten ESR-määrärahoin ei ole saatu tilanteeseen helpotusta.
- Sopeutumisen näin merkittävään määrärahan supistumiseen tekivät haastavaksi mm. se, että aiemmista koulutushankinnoista ja palkkatukipäätöksistä v. 2015 tulevat hännät olivat huomattavat ja, että palkkatukiuudistuksen myötä palkkatuen kulutuksen arvioiminen vaikeutuivat (tuen taso määräytyy tapauskohtaisesti prosenttiosuutena palkasta, aiemman ennalta määritellyn päivähinnan sijaan). Yhden palkkatukipäätöksen sitoma määräraha on noussut aiempaan verrattuna jonkin verran.

Määrärahojen käyttö v. 2015

- Määrärahojen supistumisesta huolimatta Varsinais-Suomen te-palveluiden tavoitteena on v. 2015 ollut säilyttää aktivointiaste korkealla noudattaen määrärahan käytössä niitä korvamerkintöjä, joita määrärahojen jaossa oli tehty (monialaisen yhteispalvelun asiakkaat, 300 pv tmt työttömyyden perusteella saaneet, koto, yms.).
- Varsinais-Suomessa perustetaan uusia yrityksiä 2000–2500 vuosittain, joista 15–20% on saanut starttirahaa yritystoimintansa alkumetreille. Starttien osalta voisi todeta, että 2015 alkuvuoden myönteisten päätösten määrä on selvästi viime vuosia vilkkaampaa Varsinais-Suomessa. Rahojen kohdentaminen huhtikuun lopusta lukien vain 300 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneisiin vähensi myönteiset starttipäätökset lähes olemattomaksi ja kesäkuun lopun jälkeen ei tehty enää lainkaan myönteisiä starttipäätöksiä.

VARSINAIS-SUOMEN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS
PL 236 Puhelinvaihde: 0295 022 500 kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi
20101 TURKU www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi
Käyntiosoite: Itsenäisyydenaukio 2, 20800 TURKU Y-tunnus 2296962-1

- Vuoden ensimmäinen puolisko mentiin myös palkkatuen myöntämisessä samassa tahdissa kuin edellinen vuosi. Muutoksena aiempaan voidaan huomata, että työnhakijoista, joista tuki myönnettiin, suurempi osuus on v. 2015 ollut pitkäaikaistyöttömiä.
- Niiltä osin kuin korvamerkittyjen määrärahojen käytön seuranta on ollut mahdollista (palkkatuki), ovat määrärahat valtaosin kohdentuneet korvamerkinnän mukaisesti.
- Korvamerkityistä määrärahoista osuudeltaan suurin on ollut työttömyyden perusteella työmarkkinatukea 300 päivää saaneiden määräraha, jonka käytöstä kunnat ovat olleet hyvin kiinnostuneita johtuen kuntien ns. työmarkkinatuen sakkomaksuista.
- Kun alueen työvoimapalveluiden tarjonta pysyi aktiivisena määrärahojen supistumisesta huolimatta, tultiin huhti-toukokuun vaiheessa siihen tilanteeseen, ettei uusia työsuhteita pystytty enää palkkatuella tukemaan tai myöntämään starttirahaa uusille yrittäjille. Työttömyyden perusteella työmarkkinatukea 300 päivää saneiden työllistymistä palkkatuella pystyttiin tukemaan kesäkuun loppuun asti.
- Erityisen voimakkaasti palkkatukimäärärahan supistuminen ravistelee ns. välityömarkkinat muodostavien yhdistysten, säätiöiden yms. toimintaa ja näistä työpaikoista hyötyvien heikommassa asemassa olevien työnhakijoiden tilannetta, sillä välityömarkkinat toimivat pääosin palkkatuella työllistämisen turvin.

Lisäbudjetin tarve

- Määrärahan voimakas ja nopea supistuminen aiempaan verrattuna oli ennakoimaton niin te-palveluille kuin sen yhteistyökumppaneillekin.
- Työvoimakoulutus, palkkatuki ja starttiraha ovat te-palveluista niitä, joilta useimmin sijoitutaan työttömyydestä takaisin työmarkkinoille. Useat alueet, Varsinais-Suomi mukaan lukien, ovat joutuneet supistamaan koulutusvalikoimaa ja lopettamaan sekä palkkatuella työllistämisen että starttirahan myöntämisen.
- Asiakkaiden tasapuolisen palvelun näkökulmasta on hyvin ongelmallista, että jotakin palvelua ei voida pitkään aikaan tarjota tai, että palvelua on välillä saatavilla ja välillä ei. Palvelutarjonnan vaihteluista on erittäin haastavaa viestiä asiakkaille ja säilyttää asiakkaiden luottamus viranomaispalveluita kohtaan.
- On selvää, että lisäbudjetti III jää määrältään sellaiseksi, että TE-toimistoissa joudutaan edelleen rajaamaan asiakasryhmiä, joiden tukena palkkatukea ja starttirahaa käytetään. Määrärahan käytön rajaamisessa joudutaan arvioimaan palvelujen vaikuttavuuden merkitys vs. tuen tarve.
- Palkkatuella työllistämisessä vaikuttavinta on yrityksiin työllistäminen. Palkkatuen käytössä on kuitenkin kiinnitettävä huomioita siihen, että tuki myönnetään JTYP-lain mukaisesti osaamisvajeen perusteella, jotta ei tueta työsuhteita, jotka muutoinkin syntyisivät. Väljään tukien myöntämiseen ei ole mahdollisuutta tilanteessa, jossa määrärahat supistuvat.
- TE-toimistoissa on myös laaja asiakaskunta, jonka työmarkkinavalmiudet eivät ole avoimien työmarkkinoiden vaatimusten tasalla ja tälle asiakasryhmälle yhdistystoimijoiden, ns. välityömarkkinoiden, tarjoamat työpaikat ovat tärkeä työmarkkinavalmiuksia tukeva palvelu. Välityömarkkinoilla puolestaan vaikuttavuus ei ole samalla tasolla kuin yrityksiin työllistettäessä tai tuettaessa yritystoiminnan perustamista starttirahalla.